

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan **zvečer**, izimši nedelje in praznike, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogerske dežele za vse leto 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za jeden mesec 1 gld. 40 kr. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za vse leto 13 gld., za četrt leta 3 gld. 30 kr., za jeden mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom računa se po 10 kr. na mesec, po 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština znaša.

Za oznanila plačuje se od štiristopne petit-vrste po 6 kr., če se oznanilo jedenkrat tiska, po 5 kr., če se dvakrat, in po 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvolé frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in upravnništvo je na Kongresnem trgu št. 12.

Upravnistvu naj se blagovito pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. vse administrativne stvari.

Nevspehi grofa Badenija.

Grof Badeni, ko je nastopil, je vabil vse stranke v vladni tabor. Vsaki je kaj obljubil. Pri nasprotujočih si načelih avstrijskih strank je naravno, da so njegove obljube druga drugi nasprotovale. Sprva se je kazalo, da bode s to politiko grof Badeni dosegel lepe vspehe, kajti razen protisemitov ni imel nobene stranke proti sebi. Tudi še sedaj je vladi zagotovljena večina. Vzlic temu pa moramo reči, da je še nismo v Avstriji imeli vlade, ki bi bila v tako kratkem času imela zaznamovati oliko nevspehov, kakor baš Badenijeva.

Posebno pozornost je grof Badeni bil obrnil na Češko in mislil je, da bode kar napravil mir v deželi. Najprej je hotel napraviti kompromis mej konservativnim in ustavovnim veleposestvom, da tako vsaj mej veleposestniki napravi slovo. Če tudi je vladne namere podpiral namestnik grof Thun, je vendar vlada popolnoma propala s svojim kompromisom. Misliti seveda ne smemo, da so morda konservativni veleposestniki iz ljubezni do Čehov odklonili kompromis, temveč gospodje so sploh nezadovoljni, da je Badeni ministerski predsednik. Češki veleposestniki so se že domišljali, da imajo predpravo, da se ministerski predsednik vzame iz njih srede. Oba Auersperga, grof Taaffe in Windischgrätz bili so češki veleposestniki in tudi sedaj so imeli češki veleposestniki že svojega kandidata za ministersko predsedstvo in to ni bil nikdo drugi, kakor sedanji namestnik grof Thun. Ko pa je grof Badeni prišel na krmilo, so mu pa češki veleposestniki že z začetka hoteli priložiti zausnico. Seveda se v državnem zboru vladi ne upajo naravnost delati opozicije, kajti boje se zameriti kroni, pri kateri ima Badeni zaupanje, zato so si pa omenjeni kompromis izbrali, da pokažejo svojo nevoljo.

Znano je, da grof Badeni ima poleg volilne reforme pred vsem jako važno nalogo, da dožene novo pogodbo z Ogersko. Ta naloga pa ne bode lahka. Dosedaj je češko veleposestvo navadno vlado podpiralo v takih stvareh, a letos se pa kaže, da utegne biti drugače. Izjava nekega češkega veleposestnika v državnem zboru je to pokazala. Nam se zdi precej verjetno, da vsa stvar ni naperjena

toliko proti Ogrom, kakor proti grofu Badeniju, kateremu hočejo delati težave.

Da bi za-se pridobil veleposestnike, je grof Badeni na vsak način hotel grofa Thuna obdržati za češkega namestnika. Bil je nekajkrat celo pri Thunu v Pragi, da ga je pregovoril, da še ostane. Grof Thun sam ni maral služiti pod Badenijem in je bil dvakrat dal demisijo, pa ga je ministerski predsednik pregovoril, da še ostane.

S tem, da je grofa Thuna pridržal, je pa onemogočil sporazumljenje z Mladočehi. Vsi vabljeni glasovi Badenijevi Mladočehov ne ganejo, poprej mora iti grof Thun, drugače ni nobeno sporazumljenje z vlado mogoče. Sedaj bi grof Badeni rad videl, da bi odstopil grof Thun, a ta pa noče, ker se mu ne zdi častno, da bi se reklo, da se je umaknil pred Mladočehi. Badeni se ga pa ne upa siliti, ko ga je poprej pridržaval. Položaj je kočljiv za oba. Zakrivil ga je pa Badeni, ki je onemogočil časten odhod grofu Thunu.

Vlada je tudi želela spravo mej Nemci in Čehi na Češkem. Koliko je storila v tem oziru, ne vemo, a to je gotovo, da so sedaj take razmere, da ne more biti o spravi niti govora.

Pa ne le na Češkem tudi drugod ima grof Badeni zaznamovati same nevspehe. Tako bi bil rad spravil Slovence v štajerski deželni zbor na tak način, da bi pri Nemcih ne vzbudil nekake nevolje. Tudi to se mu je popolnoma ponesrečilo. Štajerski Slovenci ne pojdejo v Gradec, naj se tudi razveljavijo njih mandatje.

Tirolskih italijanskih poslancev tudi ni v deželni zbor, dasi je grof Badeni tudi Italijanom delal neke obljube, skaterimi je povišal le občno nezadovoljnost. Splošno se mora reči, da razen Poljakov grof Badeni še ni pridobil nobene stranke. Nemški nacionalizem pa pod njegovo vlado le še narašča.

Položaj na Dunaju se pa za vlado ni prav nič zboljšal. Dopolnilne volitve v okrajne odbore so dokazale, da ni prav nič Badenijeva odločnost omajala stališča protisemitov. Precej verjetno je, da pri občinskih volitvah dobe protisemitje večino in to bi bil hud udarec za vlado. Kamor se obrnemo, nikjer ne najdemo nobenega pozitivnega vspeha.

Največji vspeh utegne grof Badeni še doseči

z volilno reformo. Njegov načrt ni posebno bistroumen in tudi ni rodil se v njegovi glavi. Izmisli si ga je grof Hohenwart, ko je vedno izmišljal si nove načrte, misleč, da s tem prepreči volilno reformo sploh. Levičarji so potem ta načrt pobrali in tudi nova katoliška stranka se je izrekla zanj. Vsem strankam še najbolj ugaja, ker varuje v dosedanjih kurijah sedanje razmere in imajo sedanji poslanci zopet upanje, da bodo voljeni. Upor proti Taaffejevi volilni reformi je izviraj največ od tod, ker so se mnogi poslanci bali za svoje mandate.

Težje pa pojde s pogodbo z Ogersko. Pri taci nasprotjih, kot sedaj vladajo, ni skoro misliti, da bi mogel grof Badeni stvar zmagati. Proti sedanji pogodbi izrekajo se že deželni zbori. Od Ogrov bode pa težko kaj ugodnejšega doseči. Grof Badeni se je postavil povsem na napačno stališče. Naglašal je, da se vsekako mora pogodba skleniti. To gotovo Ogrov ne bode nagibalo k prijenljivosti. Mislili ne bodo, če Avstrijci mislijo, da je obnovenje pogodbe neobhodno potrebno, bodo že prijenjali. Ogerski ministerski predsednik baron Banffy ni znan zaradi posebne bistroumnosti, a glede nagodbe se je postavil na vse drugačno stališče. On priznava važnost pogodbe, a vendar misli, da se pred vsem morajo braniti ogerske gospodarske koristi. Zaradi tega je jako dvomljivo, če bode Badenijeva vlada mogla žeti slavo, da je dovršila svojo glavno nalogo. Baš nevspreh pri pogajanjih z Ogersko jo utegne pokopati.

V Ljubljani, 8. januarja.

Klerikalci so povsod jednaki. Na Moravskem se sedaj Čehi poganjajo za češko vseučilišče. Njih zahteva je vsekako opravičena, kajti nad 6 milijonov Čehov ima le jedno samo vseučilišče v Avstriji in 3 četrtine moravskega prebivalstva so slovanske. Mislil bi bil kdo, da se bodo vsi Čehi vzajemno potegovali za vseučilišče. Pokazalo se je pa, da tudi moravskim klerikalcem narodna ideja trn v peti. Njih glasilo „Hlas“ se je odločno izreklo zoper češko vseučilišče, češ, da Čehi nimajo dovolj gimnazij, da bi mogli vseučilišče polniti z dijaki. Pač bi pa po mnenju tega klerikalnega lista bilo dosti dijakov za nemško vseučilišče, ker imajo do-

Listek.

Prirodopisni in tehniški razgled.

Piše J.

I.

(Dalje.)

Šota ali rupa, katere imamo samo v bližini Ljubljane v veliki množini, je postala v rokah moderne industrije važen in iskan produkt. V največjem času so začeli delati iz šote špirit, oziroma alkohol. Že pred kakimi štiridesetimi leti se je ustanovila v Parizu tovarna, ki je alkohol proizvajala iz lesa, a dotični poskusi se niso obnesli in tovarna je ustavila delo. V novejšem času so kemiki obrnili svojo pozornost na šoto, ki je v bistvu sestavljena iz finih lesenih vlaken, a ta so bolj pristopna kemijskim reagentijam, kakor kompaktna lesna cev. Šota se vzame neposredno iz barja, pa se kuha 4 do 5 ur v razredčeni žvepleni kislini. Lesno vlakno se pri tem raztopi in spremeni v sladkor. Sladkorjevo raztopino je treba s stiskanjem ločiti in osušiti od gošče, ter ji konečno pridejati kvasa. Raztopina začne vreti, sladkor se spremeni v ogljikovo kislino in alkohol. Pri dotičnih po-

skusih je dalo 1000 kg šote 62—63 litrov absolutnega alkohola. Sedaj delajo skorej izključljivo le krompirjev alkohol (špirit); iz 500 kg krompirja se napravi k večjem 60—61 litrov alkohola. Če pomislimo, da je krompir dokaj dražji nego šota, je pač verjetno, da bode poslednja postala nevaren konkurent krompirjevemu špirtu. Žal, da je pri nas tako malo podjetniškega duha — koliko prilike bi imeli na ljubljanskem barji za racionalno izkoriščevanje šotnih plastij!

V današnjem času prometa je pač zanimivo znati dolžino vseh železniških prog na zemlji. Po računih „Arhiva za železništvo“ je bilo koncem leta 1891. položenih na vsem svetu 635.023 kilometrov železniških šin, to je 16krat toliko, kakor meri obseg naše zemlje! V vseh progah je bilo investiranega kapitala 81 tisoč milijonov goldinarjev. V imenovanem letu so vse lokomotive na zemlji predrdrale pot, ki je 25krat daljša, nego pot od zemlje do solnca!

II.

Kakih sredstev se poslužuje moderna industrija da izdeluje svoje produkte, kažejo nam osobito razne priprave v železnih tovarnah. Znani Betlehemski plavži v Združenih državah so postavili v no-

vejšem času parno kladivo, ki tehta nad 113.000 kilogramov. S tem so daleč prekosili sloveča Kruppova kladiva v Essenu. Zanimiva je zgradba temelja pri tem kladivu. Globoko v tleh je velikansko mostišče (Pfahlbau), na katerem leži debela plast žaganja. Nanjo so položene klade iz litega železa, ki so pokrite z lesom; na lesu leže močne jeklene plošče, na teh zopet les; potem pridejo vnovič plošče iz litega železa in konečno plast od probkovine. Na tej podlagi stoji šele pravi fundament, ki nosi 30.000 kilogramov težko nakovalo. Kladivo pade iz 6 m višine. Poročila o tem kladivu žalibog molče o vsekako interesantnem uplivu, ki ga ima padajoča ogromna masa na okolico. Kruppovo kladivo je namreč tako silno stresalo bližnji svet, da so morali podreti več sosednjih hiš.

Odkar se zmagovito širi elektriška razsvetljava, se starejši zavodi za javno in privatno razsvetljavo, osobito pa plinove družbe in njihovi inženirji, na vse načine trudijo, kako zboljšati svojo luč in delati konkurenco elektriki. Za občinstvo je tako tekmovalje velike koristi; ljuti boj, ki se danes bje mej elektriškimi in plinovimi družbami, bje se konečno le v prospeh javnosti, ki uživa sadove teh strastnih bojev. Petrolejeve svetilnice se

volj srednjih šol. „Hlasov“ strah je povse neopravičen, kajti na češko vseučilišče bi šli ne le dijaki iz čeških gimnazij, temveč tudi mnogobrojni dijaki češke narodnosti, ki pohajajo nemške gimnazije, ker čeških ni dovolj. Ko bi bil „Hlas“ pošten, bi moral zahtevati pomnoženje čeških srednjih šol, ne pa ro-vati proti osnovi češkega vseučilišča. Klerikalce jezi, da mej Čehi vzlic vsemu prizadevanju ne najdejo ugodnih tal za svoje namene, zato pa Čehom vseučilišča ne privoščijo.

Baron Banffy in ljudska stranka. Ogerski ministerski predsednik je s svojim novoletnim govorom se hudo zameril katoliški ljudski stranki, ker je priporočal premirje za časa tisočletnice ogerske države in da je treba gledati, da se ne osnujejo stranke, ki bi hotele razrušiti pridobitve v cerkvenopolitičnem oziru. Časopisi te stranke sedaj vladi napovedujejo najhujši boj, in da poprej ne mirujejo, da se civilni zakon odpravi. Banffyju očitajo, da ruši ustavo, ker hoče prepovedati svobodo snovanja strank. Tacemu policijskemu ukazu se ljudska stranka ne bode pokorila. Koštovci tudi ne marejo slišati o nobenem premirju. Apponyjeva stranka in Szaparyjeva frakcija sta za premirje in mogoče je, da ti stranki tisočletnica združi v novo močno vladno stranko, ako ne nastanejo mej njimi razpori zaradi kacih osebnih vprašanj. Apponyjeva stranka je posebno zadovoljna, ker je vlada pripravljena verifikacije volitev izročiti najvišjemu sodišču, kakor je grof Apponyi zahteval.

Bolgarija misli upeljati zlato veljavo. Samo na sebi bi to bilo dobro, kajti to bi olajšalo trgovino z onimi deželami, katere imajo zlato veljavo in računajo na franke. Bolgarski lev ima namreč ono nominalno vrednost, kakor francoski franki. Veliko vprašanje je pa, če je bolgarska država gospodarski dovolj trdna, da bi mogla dejanski uvesti zlato veljavo; to jako dvomimo. Tudi Italija je upeljala zlato veljavo, a je s tem le zagazila v velike finančne težave. V Avstriji se je tudi sklenilo upeljati zlato veljavo, a noben minister še sedaj ne ve, kdaj se zares začne plačevanja v zlatu. Jedva so se pokazali mej svet denarji po 10 in 20 kron že so imeli kurs in naravno je, da so kar izginili v notranjem prometu. Bolgarija najbrž ne bode srečnejša. Samo v dolgove bode zagazila, iz katerih se ne bode izmotati mogla. Po deželi bode nastalo še pomanjkanje srebrnega denarja.

Princ Boris še ni prestopil v pravoslavje in se še ne ve, če sploh prestopi. Princ Ferdinand je v svoji kratkovidnosti mislil, da za to dobi dovoljenje od papeža, toda tega ni pričakovati. Sedaj se govori, da bodo skušali stvar tako urediti, da princ ne pristopi k pravoslavju, temveč le k grški zjedineni cerkvi. Če se to zgodi, bode se princ hudo zameril Rusiji, ki bode v tem videla namero, po ovinkih pridobiti narod bolgarski za katoličanstvo. Narod bolgarski se pa s tem tudi ne bode zadovoljil. Stališče Stojilove vlade je zaradi vednega cincanja knezovega v tej zadevi že jako omajeno. Govori se, da Stančev prevzame vlado. Knez Ferdinand je sploh nespametno ravnal, da je prevzel bolgarski prestol, če ni mislil sinov vzgojiti v pravoslavju, saj je vendar vedel, kaj je predpisavala tedanja ustava.

zboljšujejo od dne do dne, plinove družbe pa marljivo skušajo dati svojemu produktu večjo svetljivost ali pa uporabiti nove pline. V tem oziru je njihove nade silno povzdignila iznajdba, kako v veliki množini in ceno pridelovati najbolj svetli del navadnega plina, tako zvani acetylen.

Svetilni plin sestoji večinoma iz vodika in raznih ogljikovodikov, osobito iz methana, ethana, ethylena in acetylena. Poslednjih mu je le malo pri-mešanih, a merodajni so za plinovo svetljivost, kajti njihovi žareči ogljikovi molekuli dajo luči svetlobo. Zato so se tehniki že od nekaj prizadevali povečati množino svetlečih ogljikovodikov v svetilnem plinu. Posebno važna bi bila pridobitev acetylena; ta plin ima izmej vseh ogljikovodikov največ ogljika v sebi. Ko bi se posrečilo, izdelovati ta plin v večji množini in s primerno ceno, mogli bi ž njim nepričakovano povečati svetljivost svetilnega plina.

A do sedaj je bil acetylen jako redek gost v kemijskih delarnicah. Večina kemikov ga svoje žive dni ni imela v rokah; a kar je bilo pred malo mesecev navidezno nemogoče, postalo je skorej čez noč istina. Acetylen se danes že fabriško izdeluje in poskusi ž njim se vrše na raznih krajih.

(Konec prih.)

Pisma iz Prage.

V Pragi, 2. januarja.

Politično nebo se je nekoliko zjasnilo; jasno je vsaj to, da mladočeški deželni poslanci slej kakor prej z vso odločnostjo odklanjajo vsako tudi osebno zvezo z namestnikom grofom Thunom. Vsi poskusi in migljaji z Dunaja sèm so bili v tem oziru brezuspešni. „Naj gre, pa bo mir“, rekel je dr. Pacák v državnem zboru, in slično je končal tudi dr. Herold v deželnem zboru češkem, ko je v drugi seji pojasnoval, zakaj niso mogli in hoteli biti mladočeški poslanci navzoči pri namestnikovem ogovoru. Našel je grofu Thunu vse krivde, ki jih je prouzročil češkemu narodu, očital mu neznačajnost in hinavstvo, ker vsled pritiska grofa Badenija sedaj govori o staroslavnem in nerazdeljivem češkem kraljestvu, o tem biseru v kroni habsburški itd., kar je v popolnem nasprotju z vsem njegovim dosedanjim ravnanjem, in ga končno odločno pozval, naj odstopi ako čuti v sebi vsaj iskrico ljubezni do domovine. Do ponedeljka ima grof Thun čas premišljevat, kaj naj stori. Ako pa hoče vladi in domovini ustreči, naj gre, kajti prav on je tisti „na pot zavaljen panj“, ki zavira spravo mej obema v češkem kraljestvu živečima narodnostima. Vse namreč kaže, da si želita obe narodnosti sprave, toda to naj sklenejo zakoniti njih zastopniki brez takega posredovanja veleposestva in vlade, kakor je bilo to pri zadnjem poskusu. „Mladočeške punktacije“, kakor so jih staročeški listi že srečno iznašli, seveda še ne bodo tako brzo dozorele, kajti prej se morajo Nemci otresti svojih idej o „nemščini kot državnem jeziku“. Dokler se Nemci ne povspno do priznanja enakopravnosti, ni mogoče ž njimi pogajati se. „Vsakemu svoje pravice v svojem jeziku“, premise in zaključki tega stavka obsežajo takozvano „češko vprašanje“.

Izmej predlogov, stavljenih dosedaj v deželnem zboru, je važen zlasti oni nemškega poslanca dr. Schlesingerja o kurijah, češki, nemški in veleposestniški, ki naj bi vsaka štela jednako zastopnikov. Na prvi pogled zdi se to pravično, ali če človek pomisli, da plačuje okoli 500 veleposestnikov štiri milijone, Nemci 9, a Čehi 15 milijonov direktnega davka, nadalje, da nagibljejo veleposestniki sedaj na češko, sedaj na nemško stran, kakor to njihovemu stanovskemu interesu bolj kaže, da bi torej češka kurija utegnila biti osamljena, bode gotovo vsakomur umevno, da Čehi takega predloga vsprejeti ne morejo, tudi ne, ko bi Nemci privolili v to, kar ponuja vlada Čehom kot odškodnino, namreč, da se uvede češčina kot notranji jezik uradov prve in druge stopinje. Tega pa Nemci nečejo, „staatsprache“ jim je brzo pri rokah. Sumljiva je pa tudi ona točka Schlesingerjevega predloga, da se nimajo dotični sklepi o kurijah predručati brez privoljenja dvetretjinske večine voljenih in navzočih deželnih poslancev. Torej nikdar, tudi ne, ko bi se odpravil sedanji, Čehom tako krivični volilni red, in bi bil češki narod zastopan po takem številu poslancev, kakor mu gre. Ej te nemške pravičnosti — in pa slabe vesti!

Dne 30. decembra m. l. je bilo žrebanje sreček Narodopisne razstave. Glavni dobiček, vreden 25.000 K, je zadel srečka serija 62, št. 996. Srečni nje lastnik je Ant. Kadleček, pek v Lebski Tunici. Morebiti se je tudi na Slovensko zmotil kak dobiček? Srečke so bile povse razprodane, osobito vsled agitacije pred Božičem.

Znano je, kako častno je bila zastopana sosednja Moravska na Narodopisni razstavi in v kako obilnem številu so prišli Moravani ogledat si razstavo. Da se jim vsaj nekoliko povrne ta bratska ljubav, priredi klub čeških turistov na dan 6. in 7. t. m. izlet v Brno, h kateremu pozivlje tudi ostalo češko občinstvo. Brez dvojbe bode udeležba velika, gotovo v nemala jezo brnskih Nemcev „Židov“. Kdo vé, bodo li se smeli slavnosti v Meštanski besedi udeležiti tudi češki častniki? Sodimo, da ne, kajti v istini je češkim častnikom in vojakom še vedno prepovedano obiskovati „Narodni dům“, dasi se je oficijozno javilo, da se je prepoved razveljavila.

R.

„Ljubljanskega Sokoľa“ občni zbor dne 5. januarja 1896

Ob živahni udeležbi članov vršil se je tudi letošnji občni zbor. Starosta dr. Iv. Tavčar je pozdravil vse navzoče, mej njimi posebno bivša starosti in častna člana ravnatelja Iv. Hribarja in ces svet. Murnika ter rojaka gosta Fabianija.

Imenovavši zapisnikarja in overovatelja se je spominjal v jedrnatih besedah društvenega delovanja v minulem letu. Poleg potresne katastrofe zadela je društvo še druga nesreča, to je bil odstop prezasluženega staroste Iv. Hribarja, ki je društvo povzdignil na vrhunec. To zasluga konstatujoč ga prosi, naj tudi na dalje ostane s svojimi nasveti društvu v podporo. Zahvalno je potem omenjal vse, ki so podpirali „Sokola“ v njegovem delovanju, posebno pevsko društva „Slavec“ in „Ljubljana“ in prof. Gerbiča, ki je vodil petje pri serenadi starosti Hribarju na čast. Telovadci na čelu jim brat Ivan Vernik in tamburaši, pod vodstvom brata Barboriča bili so tudi v minulem letu glavna stebra društvenemu gibanju. Mej dobrotniki je omeniti častnega člana veletržca gosp. Jos. Goriupa v Reki, ki je podaril društvu 100 gld. za nabavo telovadnega orodja in brata Kadilnika, ki je ob svoji 70letnici v isto svrho daroval 20 gld., dalje rodoljubno gospo Kajzelovo, ki je društvenim tamburašem brezplačno prepustila sobo za vaje. Konečno se je spominjal starosta še umrlih bratov, počivajočih v hladni zemlji slovenski, katero so tako ljubili, ti so: Alojzij Vreznik, dr. Hugon Kartin, Viktor Armič in Viktor Bajec. V znak sožalja dvignejo se vsi navzoči. V teku minulega leta je odšel zaslužni bivši podstarosta dr. Triller, danes pa odhaja brat Božidar Vernik v tujino, naj ostane tudi tam zvest sokolski ideji. Proseč vse člane, da pa podpirajo, končal je starosta s krepkim: Na zdar!

Tajnika namestnik Jos. Noll je potem prečital poročilo, katero je večinoma sestavljal po zapisnikih po odhodu tajnika Edm. Kavčiča nemurni podstarosta dr. Kušar. Obširno in vestno sestavljeno poročilo (iz katerega prično prijavimo poglavitne točke) se je vzelo pohvalno na znanje in odobrilo in se je na predlog g. Iv. Hribarja izrekla zahvala podstarosti za njegovo res vzorno delovanje.

Starosta izrekel je zahvalo dr. Kušarju in tajnika namestniku Jos. Nollju ter pozdravil navzočega brata Čeha Ratolisko, kot zastopnika Brnskega „Sokola“.

Blagajnika Pavla Skaléta poročilo je jako ugodno. Skupnih dohodkov je bilo 3064 gld. 30½ kr. Stroškov pa 1683 gld. (ker so odpadli vsled potresa izleti in večje veselice). Koncem leta je bilo torej preostanka v gotovini 1380 gld. 43½ kr. Račune sta pregledala in našla v najlepšem redu gg. Ivan Mejač in Josip Rebek. Proračun za l. 1896. kaže, da bodo stroški znašali 5350 gld. (glavni točki sta nabava novega telovadnega orodja v sokolski telovadnici v „Narodnem domu“ z 2500 gld. in stanarina istotam z 300 gld. in primernim zneskom za veselice); dohodki so proračunjeni z 5173 gld. 17 kr. (mej njimi sta glavni točki poleg udaine z 1600 gld. saldo 1895 l. z 1380 gld. 43½ kr. in sokolski sklad za nabavo telovadnega orodja z 1468 gld. 73½ kr.; kaže se torej primanjkljaj z 176 gld. 83 kr. Pri tej točki se je vnela živahna debata, katere so se udeležili gg.: Ivan Hribar, dr. Kušar, Koch ml., Jos. Noll, ces. svetnik Murnik in starosta dr. Tavčar. S posebnim veseljem je vzel zbor na znanje besede g. Iv. Hribarja, da mu je obljubilo že 20 mojstrov obrtnikov, da pristopijo društvu kot člani in da pridobe še druge tovariše. Starosta dr. Tavčar je konstatoval, da bode društvo z velikim veseljem pozdravilo te nove člane v svoji sredi. Istotako so vzbudile zadoščenje besede ces. svetnika Murnika, da bode odbor „Nar. doma“ skrbel za vsa društva jednako, da se bodo lahka uspešno razvijala, kar se je hvaležno vzelo na znanje. Proračun se je potem odobril. Primerno majhen primanjkljaj se bode pač lahko pokrili s prispevki novih članov, katerih se je nadejati v obilem številu. Stan premoženja kaže v gotovini, 3 srečkah in inventarju skupaj 4088 gld. 17 kr. Marljivemu blagajniku izrekel je zbor zahvalo za njegovo požrtvovalno delovanje.

(Konec prih.)

Dnevne vesti.

V Ljubljani, 8. januarja.

— (Deželni zbor) bo imel jutri, dne 9. t. m. ob 10. uri dopoludne sejo. Na dnevnem redu je mej drugim utemeljevanje samostalnega predloga posl. Hribarja glede oprostitev od deželnih naklad onih poslopij, ki so bila poškodovana vsled potresa, in utemeljevanj samostalnega predloga posl. Povšeta glede osnove kmetijskih zadrug.

— (Imenovanja.) Konceptni praktikant pri finančnem ravnateljstvu g. Anton Janežič je imenovan koncipistom. — Računski oficijal pri finančnem ravnateljstvu g. Ivan Kovač je imenovan računskim revidentom.

— (Slovensko gledališče.) Ljudska igra „Revček Andrejček“ ni nič boljša in nič slabša, kakor so sploh vse pri nas znane ljudske igre. Našemu občinstvu je vedno ugajala, dokaz tega, da se doslej na našem odru še nobena igra ni tolikrat predstavljala, kakor ta. Pri ponedeljski predstavi je bila glavna pozornost osredotočena na predstavjalca

Dalje v prilogi.

naslovne uloge g. Inemanna. Gosp. Inemann šteje to ulogo mej svoje najboljše. Značaj Rečka Andrejčka je bil ljubezniv, bistro označen, vsaka nuanca je bila skrbno preudarjena, situaciji primerna, mi-mika je bila primerna in umerjena, vsa uloga pa prepletena s humoristiškimi akcenti. Presrčni in živahni izrazi priznanja so g. Inemannu pričali, kako je občinstvu ugajal. Mimo g. Inemanna je posebno pohvalno omeniti gosp. Slavčevu, katera kaže v vsaki vlogi, da zna značaje individualno stvarjati. Zadel je način naivnega čustvovanja kmetijskih deklet, opremila svojo ulogo z nežnimi intimitetami, pa ni postranskih momentov silila v prvo vrsto, pač pa se povzpela do pravih tragiških povdarkov. Gosp. Verovška župan Jeklen je znan; prav v tej ulogi se vidi, kako vrla in porabna sila je ta nadarjeni igralec. Pri g. Podgrajskem nam je posebno ugajalo, da je svojo ulogo igral diskretno; dosel je dosti večji uspeh, nego njegovi predniki katerih neestetičnega pretiravanja se dobro spominjamo. Prav toplo moramo tudi pohvaliti g. Danila, gospo Danilovo in gosp. Nigrinovo, g. Orehek menda ni vedel, kaj se igra, ostali predstavljalci pa so se vsak po svojih močeh trudili storiti, kar mogoče. Predstava je bila lepo zaokrožena in je bilo občinstvo z njo jako zadovoljno. Gledališče je bilo razprodano, a dasi so se v parter postavili stoli, se je mnogim zgodilo, da niso dobili vstopnic.

— (Benefica gospoda Rudolfa Inemanna.) Naznanili smo že, da se bo v nedeljo, dne 12. t. m., igrala burka „Ugrabljene Sabinke“ na korist režiserju in igralcu g. Rudolfu Inemannu. Kaj je g. Rudolf Inemann za našo dramo, vé vsak obiskovalec. Z vzgledno marljivostjo se je naučil našega jezika in kot umetnik redke nadarjenosti, kot samostojno stvarjajoč igralec nam podal mnogo užitka. Doslej je g. Inemann igral naslednje uloge: Koiterja v „Ludovik XI“, Komanderja v „Chonchon“, Knjižničarja v igri istega imena, Savo Cujica v „Graničarjih“, majorja v „Mam'zele Nitouche“, Hrastnika v „O ti močje“, Dijogena v „V Dijogenovem sodu“, župnika v „Na Osojah“, zakotnega pisca, v igri istega imena, Kalinskega v „Naš prijatelj Neključev“, Dellobela v „Fromont ml. in Risler st.“, Jana Vyrafo v igri istega imena, Čukota v „Valenski svatbi“, Malika v „Pota življenja“ Jacquesa v „Siroti“, Franca v „Razbojnikih“, Poularda v „Maskaradi“, Strizeta v „Ugrabljenih Sabinkah“ in brata Martina v igri istega imena. Iz tega je razvidno, kako raznovrstne uloge je doslej igral g. Inemann na našem odru, a vsak značaj je ustvaril samostalno, v vsaki vlogi se je povzpela visoko na vsakdanjo rutino in šablono. A g. Inemann ni samo najboljša igralca moč našega gledališča, nego si je tudi mnogo zaslug pridobil kot vesten in spreten režiser. Napredek naše drame je vesten in neutajiv in to je delo g. Inemanna. Slovensko občinstvo se bode gotovo z veseljem odzvalo beneficijantovemu vabilu in mu z mnogoštevilnim obiskom izkazalo svoje priznanje in zahvalo, za vse, kar je storil za naš oder.

— (Koncert virtuoza na klavirju g. Ant. Foersterja) se je vršil dne 4. t. m. v dvorani filharmoničnega društva. Gosp. Foerster je star ljub znanec in pozdravili smo ga z veseljem. Znano je, kaj odlikuje Foersterjevo igranje na klavirju: Fenomenalna tehnika, od najfinejših do najmogočnejših nuanec izšolani udar, jasno muzikalno, jedino zlagateljevo tolmačenje uvažujoče razumevanje skladb. To je ne samo v nas znano, nego tudi drugod, to priznava vsa nepristranska kritika. Program je obsejal, kakor vedno (izvzemši sicer jako velik utis narejajočo Vogrichovo virtuosno skladbo Staccatocaprice) zgolj točke največje muzikalne vrednosti. Čuli smo Schumannove prelepe sanje iz njegovega „Karnevala“ in nedosežno igrani boj „Davidovcev s Filistri“, ne čuli, nego videli, kajti utis Foersterjeve interpretacije je bil tako mogočen, da ga je le s to besedo mogoče opisati; čuli smo grozoto obujajočo g-moll rapsodijo Brahmsovo; kdor sliši to skladbo, temu pridejo na misel Maksa Klingerja ilustracije Brahmsovih kompozicij; naposled smo čuli krasno cvetko, Chopinovo „Berseuse“. Iz kompozicij najnovejše smeri naj imenujemo samo Tausigov „Poziv k plesu“ (zložen na podlagi Werberjevega v koncertni dvorani pač nemogočega „Poziva“) Lisztov „Sonetto di Petrarca“ (Pace non trovo, e non ho da far guerra...), to vzneseno, velepoetično muzikalno parafrazo Petrarkovih antitez. Liszt Foersterjevo ogersko rapsodijo, v kateri je

Foerster združil troje najtežjih originalnih rapsodij in še povečal prvotne težkote, je zmatrati za kulminacijo najmodernejše virtuosnosti na klavirju. Slušatelju se je usiljevalo vprašanje: Je-li sploh še kaj težjega možno? Kaj drugačnega pač, kaj težjega ne. To se pokaže pri prihodnjem Foersterjevem koncertu, katerega se že zdaj veselimo. Vseled burnega ploskanja je koncertist igral še Chopinovo Des-dur Nocturno in Sapelnikovljev „Danse des elfes“, dva kabinetna komada najfinejšega prednashanja. Koncert je vse slušalce uveril, da je gospod Foerster jeden prvih virtuofov sedanje dobe.

— (Slov. učiteljsko društvo v Ljubljani) priredi danes 8. t. m. četrti zabavni večer kakor navadno v klubovi sobi „Pri slonu“. Začetek ob 8. uri zvečer. Vsi prijatelji društva dobro došli.

— („Slovenische Culturfortschritte“) je naslov dopisu, kateri je priobčila nemščonacijska dunajska „Deutsche Zeitung“. Dopis je datovan iz Ljubljane in slove: „Kako Slovenci v kulturi napredujejo, kaže najbolje Ljubljana. Gotovi podjetniki, ki so vsled potresne katastrofe vtaknili velikanske dobičke, so se odkupili od novoletnih vošil, prihranili s tem izdatek za novoletno darilo svojim nastavljenecem, a nemški pisana Laibacher Zeitung jih imenoma navaja kot dobrotnike“. Kakor znano je v nas že dolgo let navada, odkupovati se od novoletnih vošil. Laibacher Zeitung priobčuje imena tistih, kateri so se odkupili od novoletnih vošil na korist mestnih revežev. V dopisu se trdi, da gotovi podjetniki niso svojim nastavljenecem nič dali za novo leto. To pač ni v nikaki zvezi s kulturo, zlasti pa ne s slovensko, saj stavbeni podjetniki — in ti jedini so letos kaj zaslužili — so izvzemši jednega samo Nemci. Naslov dopisu je pa le „Slovenische Culturfortschritte“. Brez dvoma je jeden iz tiste gadje zalege v ljubljanski kazini skuhal to perfidijo, da bi osramotil Ljubljano in vender mislilo, da bi imeli največ uzroka molčati tisti, ki so po potresu nabirali darov, denar pa mej seboj razdelili.

— (Meteorološko mesečno poročilo.) Minoli mesec gruden imel je po vsem mil značaj ter nam je pomagal, da smo prelezli na lahek način dober del letošnje zime. Opazovanja na termometru dadó povrek v Celsijevih stopnjah: ob sedmih zjutraj — 0.9°, ob dveh popoldne + 2.4°, ob devetih zvečer + 0.4°, iz katerih števil dobimo + 0.6° kot srednjo mesečno temperaturo, za 2.1° nad normalom. Opazovanja na barometru dadó 732.17 mm kot srednji zračni tlak v tem meseci, za 3.6 mm pod normalom. Padavina je znašala vse skupaj 125.4 mm. — Prvi trije dnevi tega meseca bili so ob ostrem jugovzhodnem vetru in močnem zračnem pritisku precej mrzli; vendar 4. so se razmere zdatno zboljšale, mrzli veter zasukal se je dopoldne proti jugovzhodu in temperatura, ki je znašala zjutraj — 4.3°, poskočila je do dveh popoldne do + 5.4°. Toplo to vreme držalo se je ob prevladajočih zahodnih vetrovih nekoliko dni; 6. bil je najtoplejši dan, srednja njegova temperatura je bila + 8.8°, ob devetih zvečer kazal je termometer + 9.9°, največ v celem meseci. Te dni zgubil se je sneg, ki je bil zapal mesca listopada, popolnoma. Dočim se je pa zboljšala temperatura, padalo je živo srebro v barometru močno, vsled česar so postali vetrovi 6 in 7. viharovi in razgrajali ne samo na jugu naše države, ampak tudi na obalih francoskih in angleških. Potem prevzel je zopet vzhodni veter vladarstvo, nast pil je mrz, nebo se je za kratek čas zjasnilo, živo srebro v barometru cevi, ki je bilo 7. zjutraj padlo do 719.3, jelo se je polagoma dvigati, vendar ni prišlo kaj visoko, kajti vreme se je kmalu prekucnilo, zahodni veter se je spet oglasil, temperatura je naraščala, živo srebro je pa naglo padalo in prišlo 13. ob devetih do 718.7, kar je bilo najnižje stanje v tem meseci. Skoro ves ta dan je šel dež, padavina znašala je 50.5 mm, največ v tem meseci. Po noči na 14. jel je pihati mrzel severovzhodni veter, zapadel je sneg, kateri se je nasledujoče dni še namnožil. Doba od 13. do 26. bila je sploh mokra, samo 15 in 21. ni nič močilo. V začetku te dobe padal je kakor rečeno ob mrzlih vzhodnih vetrovih sneg, proti koncu pre-magovali so pa zopet zahodni vetrovi, vreme se je zopet ogrelo in v precejšnji množini padajoči dež je ves sneg odplavil. Tako se tudi grudnov sneg ni mogel držati in mesto belih imeli smo deževne primeroma tople božične praznike. V tej mokri dobi bilo je barometrovo stanje ves čas pod normalom in se je le malo kaj spreminjalo, toda 27. popoldne

začelo je ob močnem vzhodnem vetru hitro lezti na kviško ter je 28. zjutraj narastlo na 746.0, najvišje v tem meseci; nasprotno se je pa temperatura vsled mrzlega vetra zelo znižala ter 28. zjutraj padla do — 8.0°, kar je bilo najnižje v tem meseci. V treh dnevih se je pa zopet vse spremenilo, kajti 31. je bilo barometrovo stanje že globoko pod normalom, močen zahodni veter je pregnal mrz ter spravil temperaturo kmalo nad ničlo. Tako nas večkratno, pravočasno sem pa kje močno nastopanje zahodnih vetrov ni samo rešilo snega, temuč je tudi učinilo, da stoji nadalje mesečna temperatura visoko nad normalom. Zato je pa bilo nebo večinoma oblačno, samo dva dneva, 9. in 28, bila sta popolnoma lepa. Dne 30. torej dan pred ščipom videl se je po noči krasen natančno izražen dvor (krog) okoli lune. Tekom tega mesca se je po poročilih časnikov zemlja na mnogih krajih naše države in drugod tresla, tudi v Ljubljani pravijo da so bili večkrat potresi, toda poročevalec ne ve o nobenem drugem kaj povedati, ko o potresu 5. t. m. ob enajstih 37 minut popoldne.

— (Polijske vesti.) Na sv. treh kraljev dan nastal je mej infanteristom 27. pešpolka Francem Gelfredom in fjakarskim hlapcem Josipom Mozerjem v Vegovih ulicah prepir, ker je vojak, ki je bil precej vinjen, gostilniške goste brez povoda suval in psoval. Gelfred potegnil je bajonet ter z njim hotel zabosti Mozerja, katerega je pa v istem trenutku došli policijski stražnik Nikola Večerin še pravočasno potegnil na stran. Vojak je potem udaril stražnika dvakrat z bajonetom ter mu zrezal plašč. Ker sta se še dva druga vojaka potegnili za are-tovanega Gelfreda, morala se je poklicati asistencija. Še vedno razgrajočega Gelfreda odvedla je policija potem v mestno stražnico, ter ga pozneje izročila vojaški patroli.

— (Morilec Perme pred porotniki.) Kakor se nam poroča, odstopilo je tukajšnje deželno sodišče kazensko zadevo glede J. Permeta, ki je — kakor znano — umoril v Trojani posestnika Vincencija Novaka ter ženo njegovo z bodalom težko ranil, v obravnavo okrožnemu kot porotnemu sodišču v Celji. Porotna obravnava vršila se bode tekom prihodnjega meseca.

— (Sneg.) Danes dopoldne je začelo snežiti in je sneg na lahko pobelil strehe in se po nekoliko tudi obdržal na suhih tleh. Vender je kmalu nehalo snežiti. Lani smo prav ob tem času imeli snega do kolen.

— (Mušica.) Povše: Ljudje pravijo, da sem glede graje vodji grmske šole pametno postopal. Da bi to le mojih volilcev ne vznemirilo.

— (Iz St. Jurija pri Kranji) se nam piše: Pred nedavnim časom so bile pri nas velike razprtije, strankarstvo osebne mržnje in razna nasprotovanja. V takih žalostnih razmerah ni bilo misliti mej nami na prijetno družabno življenje, še manj na kak napredek. V novem letu, hvala Bogu, je to vse drugače. Razmere so se temeljito spremenile. Kaj nas je zjediniло? Pri občinskih volitvah smo videli, da nam je le mogoče kaj doseči, ako smo jedini, ako v slogi pogumno dvigamo zastavo napredka v občo korist. In ta lepa sloga, katera je zavladovala mej nami ob času občinskih volitev, ne pojenjuje, ampak poganja vedno krepkejšo korenino. To nam svedoči naše bralno društvo, katero je že stalo ob robu razpada in so mu že peli mrtvaško pesem, a z novim letom je zopet oživilo. Danes že šteje zopet okrog 30 članov. Novo življenje je zavladovalo mej nami, in če bi bil kdo tu, ki bi nam hotel kaliti to lepo slogo — gorje mu! Preverjeni smo, da bode novo oživljeno bralno društvo od slej združevalo vse družabno življenje, podajalo našemu čitanju željnemu ljudstvu prijetne zabave in je počevalo v sedanjih hudih časih. V to nam je porok novo društveno vodstvo: g. Fran Kuralt, predsednik — prepustil je bralnemu društvu tudi brezplačno lepe prostore, presrčna mu hvala! — gosp. Miha Ropret, predsednika namestnik in blagajnik; g. L. Jelenc, tajnik in gg. Ivan Blagne, Ivan Gasprlin, Jožef Golob in Ivan Gvajzar, odborniki. Mnogo vspeha! Tudi naša kmetijska podružnica je dobila novega predsednika. Voljen je bil soglasno g. Fran Kuralt. Ker poznamo njegovo neumorno delovanje in žilavost, upamo, da bode od slej vspešneje delovala v prospeh zanemarjenega kmetijstva.

— (Iz Starega Trga pri Ložu) se nam piše: Na Silvestrov večer bil je občni zbor tukajšnje čitalnice. Dne 15. julija 1896 bo praznovala čitalnica 25letnico svojega obstanka. Gospod predsednik Franjo Peče je v lepih besedah povedal namen čitalnic, ter da je naša jedna prvih, ki se je ustanovila na Kranjskem. Zato bi bilo primerno, da bi se kolikor možno slovesno praznovala ta slavnost. Kako jo bomo praznovali, bo določil novi odbor, ki je bil ta večer izvoljen. Gospodje, ki so v odboru, nam

so porok, da bo slovesnost gotovo lepa in dostojna taki redki slavnosti. Po nasvetu učitelja, g. Jakoba Žebreča, in društvenega predsednika je občni zbor soglasno sklenil darovati 10 gld. za učiteljski konvikt. Zborovalci pa so še iz svojega zložili desetak in še nekaj več. Končno naj še omenim, da imamo že skoraj jedno leto svoj gledališki oder, na katerem nas izvrstni diletantje prav mnogokrat zabavajo. Zadnja igra je bila 6. januarja. Igralo se je: „Ženski jok“.

— (Tovarna za cement v Dovjem.) doslej last g. Amonie v Mödlingu, je prešla v last delniške družbe, katere sedež je na Dunaji.

— (Imenovanja.) Avskultant gosp. dr. Oton Papež je imenovan sodnim pristavom v Sevnici, avskultant Viktor vitez Frölich sodnim pristavom v Sevnici.

— (Abstinenca slovenskih deželni poslancev štajerskih.) Štajerski Nemci so seveda sila jezni, da se drznejo slovenski poslanci kljubovati njih večini v deželni zbor. V graški „Tagespost“ se je zdaj oglašil šentiljski „baron“ Pistor ter dokazuje, kako brezvestno ravnaajo slovenski poslanci, ko nečejo v deželni zbor, dasi pridejo letos na vrsto važne stvari, zlasti stvari, tičeče se gospodarstva na Spodnjem Štajerskem. Šentiljski „baron“ misli, da Slovenci zategadelj ne pridejo v deželni zbor, ker vedó, da se bodo dotična vprašanja rešila tudi brez njih dobro, in ker jim je več na tem, da preskrbé jednemu iz svojih vrst mesto deželnega odbornika, nego da koristijo svojim volilcem. „Tagespost“ vé dobro, da to ni res. Na želje in zahteve slovenskih poslancev se štajerski deželni odbor še nikdar ni oziral, zato je tudi v gospodarskem oziru vse jedno, se li udeležé posvetovanj deželnega zbora ali ne, dočim je njih odsotnost glasen protest zoper postopanje deželnozbornske večine, protest, ki se sliši dlje, nego vsi govorijo. Zahteva, naj se dá Slovencem zastopnik v deželni odbor, pa se tudi ni stavila zategadelj, da bi kak slovenski poslanec zaslužil nekaj goldinarjev, nego zategadelj, da bi kontroliral časih vnebovpijoče škandalozno zakone in pravico teptajoče postopanje dež. odbora. — Toliko „Tagespost“, ne šentiljskemu „baronu“ Pistorju.

— (Slov. pevsko društvo v Ptui) nam piše: Ne z ozirom na „Glas iz občinstva“ v št. z dné 31. m. m. temveč v svesti si svojih dolžnosti poroča odbor gledé odlikovanih skladb sledeče: Ocenjevalna komisija vrnila je na starega leta dan došle skladbe odboru, kateri je koj isti dan sklical sejo. Pri isti sta bili odlikovani sledeči, od ocenjevalne komisije priporočeni skladbi. Kot najboljša bila je odlikovana skladba „Pastir“, besede M. Vilharjeve, za moški zbor z bariton- in tenor-spevom, katero je poslal Ferdo Juvanec, učitelj v Cerknici pri Rakeku, in o kateri se je ocenjevalna komisija posebnó laskavo izrekla. Druga najboljša skladba je bila odlikovana „Romanca“, besede S. Jenka, katero je poslal gosp. Franjo Serafin Vilhar v Zagrebu in katero je skladatelj posvetil slovenski rodoljubinji gospej dr. Tavčarjevi. Tudi gledé te skladbe se je ocenjevalna komisija laskavo izrekla. Kar se tiče drugih skladb se je ocenjevalna komisija tudi gledé teh jako pohvalno izrekla in posebnó gledé skladb „Potoku“ in „Lahko noč“, kateri sta poslala in sicer prvo gosp. I. Bartl, učitelj v Smartnem pri Litiji in drugo gosp. Peter Jereb, pevovodja v Litiji. Konečno izraža odbor vsem zunanjim odbornikom, poverjenikom, članom, skladateljem in vsem Slovencem najiskrenejša voščila k novemu letu ter prosi, da bi ga blagohotno tudi v letu 1896 podpirali. Na svidenje pri Velikem koncertu v Brežicah.

— (Učiteljsko društvo za sevniki in breški okraj) je volilo bivšega okr. šolskega nadzornika gimnazijskega ravnatelja gosp. Zavadlala častnim članom.

— („Celjsko pevsko društvo“) priredi v nedeljo dne 12. januarja t. l. v prostorih „Narodne čitalnice v Celju zabavni večer s petjem, dramatično predstavo in plesom. Začetek točno ob polu 8. zvečer. Vstopnina za člane 20 kr., za nečlane 30 kr., za rodbine 1 gld. Opomba: Vstop dovoljen je le članom in povabljenim gostom.

— (Čitalnica v Brežicah) priredi svoj redni občni zbor dne 12. januarja ob 4. uri popoldne v Narodnem domu.

— (Izpred sodišča.) Meseca avgusta l. l. se je v Laškem trgu vršil socijalističen shod. Omejen je bil na povabljené goste. Meseca decembra je okr. sodišče v Laškem trgu obsodilo sklicatelja na 20 gld. globe, ker so se shoda udeležili tudi taki ljudje, kateri niso imeli vabila. Ti nepovabljeni so bili — krčmar, krčmarica in natakariča, ki so zborovalcem nosili pijačo. Brez komentara!

— (Boj za slovensko šolo v Gorici.) Slovenci so spoznali, kak namen imata goriški magistrat in neki visoki gospod v Trstu s tem, da zavladačeta otvoritev slovenske mestne šole in jo silita v povsem nerabno poslopje. Sodita namreč, da bi se dalo veliko otrok uloviti v laške šole, ko bi slovenska šola društva „Sloge“ bila nekaj časa zaprta, mnogo roditeljev pa bi ne hotelo pošiljati svojih otrok v podturnsko vojašnico in tudi ti otroci bi se dobili v laške šole. Slovenski stariši v Gorici so se zategadelj sešli minolo nedeljo na shod, katerega so se udeležili tudi nekateri slovenski dež. poslanci. Sklenili so, novič protestovati, da bi se

slovenska mestna šola nastanila v podturnski vojašnici in zahtevati, naj seveda mesto na primerem kraju pripravno poslopje novi slovenski šoli in naj se odpre ta šola brez obnavljanja v najkrajšem času, a dotlej naj se prevzamejo prostori sedanje zasebne šole. Dokler se ne ustanovi mestna šola, naj vlada ali mesto podpira obstoječo zasebno ljudsko šolo. Sklenila se je tudi prešnja na dež. zbor goriški za podporo, dokler mesto ne ustanovi šole na pripravnem kraju. Navzočni so izjavili, da ne bodo pošiljali svojih otrok v podturnsko podrtijo, ki stoji konec mesta.

— (Samomorilec.) Dne 27. pr. m. se je vrgel pod vlak, kateri je drdral iz Italije proti Trstu ob 7. uri, v bližini goriškega kolodvora Jožef Legiša iz Cerovelj na Krasu. Vlak je razmesaril truplo. Pri njem so našli dve pismi: jedno z italijanskim naslovom za ljubico iz Trsta, drugo pa slovensko za svoje prijateljce; v zadnjem naznanja prijateljem, da se je „sam umoril radi tega“... (menda radi ljubice). Dan poprej je bil v Sovodnjah v krčmi pri mostu in tam popraševal, kdaj pride vlak z Laškega. Prodal je tam dežnik za 60 kr. in svrhnik za 3 gl.

* (Grozen umor.) Kovaški pomočnik Cerjak, rodóm iz Ljubljane, je pijanec in lenuh ter vrh tega grozen surovež. Mož je živel že več let na Dunaju in sicer v divjem zakonu z neko Komarek. Pretepaval je svojo ljubinko uprav živinsko. Nekaj mesecev sem je Cerjak bolehal in ni bil za delo. Dobival je podporo 3 gld. na teden iz bolniške blagajne, a ta denar zapil, prepustivši skrb za vse druge potrebščine svoji ljubici. V nedeljo je prišel zopet Cerjak brez denarja domov. Ljubinka njegova mu je očitala, da zapravlja, vsled česar jo je Cerjak udaril z likalom po glavi, potem pa jej glavo skoro popolnoma odrezal. Uprašan zakaj je umoril dekle, ki se je zanj žrtvovala, je odgovoril, da zato, ker mu je ugovarjala in očitala zapravljenost.

* (Dunaj kot Babel.) Za Gradcem je prišel zdaj Dunaj na vrsto. Neka ženska je nekemu podpolkovniku prodala mlado nedolžno dekle za 600 gld. Sodišče je začelo postopati proti tisti ženski in proti dekletu — podpolkovnika pa pustilo v miru. Lani je policija zaprla zakonsko dvojico Tusche, v katere stanovanji so se shajali lahkoživci iz najodličnejših krogov s šolaricami. Dasi je policija nekega majorja in nekega zdravnika takrat ujela in flagranti, se vendar ni stvar sodno degnala, nego se je šele zdaj ko sta dotični major in dotični zdravnik srečno pete odnesla, zopet začela preiskava. Ali se je čuditi, da so vsi nepopačeni dunajski krogi razburjeni.

* (Milijonarjeva hvaležnost.) Pred nekaj dnevi je na Dunaju umrl večkratni milijonar Jurij Kellermann. Zapustil je vse svoje imetje neki gosposdični Böhmbacher, katera je pri njem služila kot gospodinja in mu stregla v boleznih in celo njej prepustil, ali hoče njegovim sorodnikom kaj dati ali nič.

* (Pravda za milijone.) Pri dunajskem deželnem sodišču se bode vršila v kratkem pravda za milijone. Neki konzorcij delničarjev „Länderbanke“ toži državo za 10 milijonov s stranskimi pristojbinami. Dotični delničarji so se udeležili grajenja galske transverzalne železnice in mislijo, da so za 10 milijonov oškodovani, ker se je železnica podražila. Tožba se je bila uložila ravno pred tremi leti in se je finančni prokuraturi bilo dovolilo tri leta časa za ugovarjanje. Tožba obsega v rokopisih 1000 pol in kaci 200 tiskanih pol.

Darila:

Mestnemu magistratu ljubljanskemu došla so za one, ki so bili po potresu prizadeti, še sledeča darila: Okresna založna v Unhostu 103 gld., gospod Fran. Kollmann, trgovec v Ljubljani, zbirko 75 gld. 50 kr., h kateri so prispevali: tvrdka Ohme & comp. na Dunaju 25 gld., tvrdka Herb & Schwab na Dunaju 10 gld., tvrdka J. Alker v Gradcu 10 gld., tvrdka J. Bluth v Iserlohn 10 gld., tvrdka bratje Kraut v Hajdi 10 gld., tvrdka S. A. Gerbing v Bodenbachu 5 gld. 50 kr. in tvrdka Maks Reiffenstein 5 gld.; zbirka neimenovanih 18 gld. 75 kr.; gosp. Juri pl. Katargi v Černovicah zbirko 3 gld. 90 kr.; županstvo Olšany na Moravskem 3 gld.; gospod J. Bellagh v Budapešti 2 gld.; županstvo St. Gilgen zbirko 1 gld. 95 kr.

Uredništvu našega lista je poslal: Za družbo sv. Cirila in Metoda: G. Peter Novak, gostilničar v Slov. Bistrici 32 kron, s katerimi so se odkupili noveletnih čestitk nastopni gospodje: Ant. Hajšek, J. Schasch, Rostislav Kocelj, Ferdo Kunej, E. Terstenjak, Radojca Vivod, D. Lemež, vsak po 2 kroni; gg.: Iv. Potočnik, Mir. Peteršnik, Iv. Dolžan, F. Bratuša, T. Kamšek, Iv. Smeš, Ivan Kampl, J. Novak, Sr. Lorber, S. Vodenik, J. Brinar, Fr. Orač, Fr. Presinger, Piner, Usner, M. Lešnik, P. Novak in Jos. Kač, vsak po 1 krono. — Živel rodoljubni darovalci in njih nasledniki! (Op. uredn. Nekatera imena so bila nerazločno pisana.)

Književnost.

— „Ljubljanski Zvon“ nadaljuje na platni nica: Stori smo na tem mestu trdni sklep, brniti čez prag suhemu strokovnjaštvu v podobi suhoparnih razprav. S tem pa nikakor ne mislimo pretrgati mnogobrojnih krepkih vezi, ki so vedno vezale naš list z znanstvom in vedo, zlasti kolikor

sta v dotiki s slovensko in slovansko prosveto. Profesor Jagić se je nekoč izjavil o „Ljubljanskem Zvonu“, da se le ta v znanstvenem pogledu odlikuje mimo drugih južnoslovanskih listov jednake smeri. Nas mora biti skrb, da ostane „Zvon“ na tem dobrem glasu. Laskava sodba Jagićeva pa se gotovo ni nanašala na samostojne, izvršne znanstvene razprave Zvonove, nego na izborna njegova književna poročila, temeljite njegove ocene slovenskih in umetniških del in jedrati njegov „listek“. Saj je pa tudi res mej Zvonovim občinstvom mnogo taci, ki pri posameznih številkah, brž ko izidejo, pregledajo najprej „listek“, hraneč si drugo berivo, zlasti spise, ki se nadaljujejo skozi več števil, za pozneje skupno, nepretrgano čitanje. In sedanji urednik, ki, žal, ni sam beletrist, želi in se nadeja ravno s tem tudi koristiti „Zvonu“, da svoje skromne kritikovalne in stilistične sile posvečuje „listku“. Poleg beletristike bo „Zvon“ posebno pozornost obračal pesniškemu delu. Z priznanim velikanskim napredkom našim v liriki in epiki v zadnjih desetletjih je „Zvon“, i dunajski i ljubljanski, v najtesnejši zvezi, in te svoje tradicionalne važnosti in odločnosti v razvoju našega pesništva se „Zvon“ tudi v bodoče ne misli okaniti. Ta naša samozavestna zaupljivost se opira na bogato zalogo pesmi, ki jo hranimo v uredniški miznici in pa na celo vrsto vrlih sodelavcev-pesnikov. Na tem mestu pa si ne moremo kaj, da se ne bi globoko in hvaležno poklonili in gotovo tudi svojih naročnikov imenu dičnemu našemu Aškercu, ne samo zategadelj, ker nam kot neumahljiv, neustrašljiv in neumoren pristaš daje na razpolaganje svoje klasične poezije, ampak tudi zategadelj, ker je na našo prošnjo drage volje prevzel pregledovanje pesniškega gradiva, „Zvonu“ dohajajočega. Že ime slavnega pesnika je poetom sotrudnikom dovoljno potrdstvo, da se z mirnim srcem in z zaupanjem pokore njega vsekdar trezni in utemeljeni, četudi morda strogi sodbi. Ravno mladim pesnikom začetnikom, ki tako radi pošiljajo prve plodove sramežljive svoje muze Zvonovemu uredništvu v porabo ali vsaj v oceno, ravno njim nekoliko rezkosti prav nič ne škodi; boljša prva zamera, kakor zadnja. Iz dosedanjih „listnic“ pa so že lahko razvideli, da blagi pesnik-kritik poleg vse pravične strogosti nikakor ne misli o njih pesniških izdelkih, četudi morda okornih prvencih, norce briti, kakor je bila nekda v tem listu navada.

— „Kmetovalec“ ima v št. 24. naslednjo vsebino: Sadno drevje na domačem vrtu; Gnoj na polju; Kako ravnati z vinom koj po vožnji; O reviziji zemljiškodavčnega katastra; Iz podružnic; Vprašanja in odgovori; Urande vesti c. kr. kmetijske družbe kranjske.

Brzobjavke.

Poreč 8. januarja. Namestnik Rinaldini je dospel sem in ostane tu, dokler bode zboroval dež. zbor. Vlada je namestniku dala jako obsežno pooblastilo. Vse vladne predloge se bodo dež. zboru predložile v italijanskem in v hrvatskem jeziku. Italijanski poslanci pripovedujejo javno, da uprizore velikansko demonstracijo, ako bi namestnik Rinaldini ali vlado zastopajoči okrajni glavar Fabiani ogovorila dež. zbor tudi v hrvatskem jeziku. Tudi pripovedujejo, da predložé resolucijo, s katero se italijanščina proglašá kot jedini opravični jezik dež. zbora. Ako obvelja ta predlog, izstopijo slovenski in hrvatski poslanci iz dež. zbora.

Dunaj 8. januarja. Iz najzanesljivejšega vira čujem, da je namestnik Rinaldini pooblaščen takoj razpustiti deželni zbor isterski, ako bi laška večina razglasila italijanščino kot jedini opravični jezik dež. zbora.

Dunaj 8. januarja. Uradni list prijavlja cesarski patent, kateri določa, da se na dan 11. t. m. sklicani dalmatinski dež. zbor zaradi Klaičeve smrti snide šele dne 23. t. m.

Dunaj 8. januarja. Uradni list prijavlja naredbo glede začasne uredbe trgovine z meljivi. Varščino za carino bo odslej polagati v gotovini. Za reeksport se je rok od jednega leta znižal na šest mesecev. Za vsakih 100 kg izvoženega meljiva se povrne na 100 kg odpadajoči znesek od plačane carine.

Praga 8. januarja. Veleposestniki so predložili v zakonski načrt glede obligatornega pouka drugega dež. jezika na vseh realkah in resolucijo naj vlada taisto ukrene za gimnazije.

London 8. januarja. Primerili so se krvavi izgredi zoper nemške delavce in trgovce. Več oseb je bilo ubitih, mnogo ranjenih.

Mala oznanila.

Pod Trnovo št. 2.

Veliko zalogo

Klobukov

priporoča

J. Soklič.

(1726)

Pod Trnovo št. 2.

Z najraznovrstnejšimi, štirikrat na dan svežimi, ukusnimi, zdravimi in slastnimi, v

slaščičarski in pekovski obrt

spadajočimi izdelki postreže točno tvrdka

Jakob Zalaznik

Stari trg št. 21. (1727)

A. KUNST

Ljubljana, Židovske ulice št. 4.

Velika zaloga obuval (1728)

lastnega izdelka za dame, gospode in otroke je vedno na izbero.

Vsakešna naročila izvršujejo se točno in po nizki ceni. Vse mere se shranjujejo in zaznamujejo. Pri zunanjih naročilih blagovoli naj se vzorec vposlati.

Kavarna I. Lekan

(„Pri Virantu“)

na Sv. Jakoba trgu.

Podpisane se priporočam sl. občinstvu za obilen obisk moje kavarne ter zagotavljam dobre pijače ter točno postrežbo.

Z velespoštovanjem

Ivan Lekan,

kavarnar.

(1729)

J. Kunčič

naznanja gg. gostilničarjem in p. n. občinstvu, da se je preselil s svojo

izdelovalnico soda-vode

v lastno hišo

v Ljubljani, na Sv. Petra cesti št. 49

ter se priporoča za daljna naročila z opomnjo, da rabi vodo iz mestnega vodovoda, a v svoji filijali v Lescanah (Vanille-Zwieback) rabi vodo iz tokečega studenca nad cesto pri Bledu.

Zunanja naročila se točno izvršé.

Prej **Albert Robida** Prej M. Učak M. Učak

v Ljubljani, Rožne ulice št. 3

izvršuje po najnižjih cenah

sobna slikarska dela

v vsakem slogu in ima tudi na blagovoljni ogled veliko zbirko najnovejših vzorcev. — Dela na deželi se vzprejemajo ob vsakem času. — Naročajo se dela lahko tudi pismenim potom. (1731)

Prej **Alojzij Erjavec** Prej J. Zor J. Zor

(1732) čevljarški mojster

v Ljubljani, Čevljarske ulice št. 3

priporoča se prečast. duhovščini in slav. občinstvu za obilno naročevanje raznovrstnih obuval, katera izvršuje cenó, pošteno in iz zanesljivo trpežnega usnja od najfinejše do najpriprostejše oblike. Mere se shranjujejo. Vnanjim naročilom naj se blagovoljno pridene vzorec.

Sv. Petra cesta 74 J. Slavko Gärtner škofje ulice 2

v Ljubljani, nasproti šentpeterski vojašnici

se priporoča

za naročevanje različnih vrst oblek

(1733)

zagotavlja točno izvršbo.

Različne uzorce in blago ima na razpolago in uzorce dostavlja tudi na zahtevanje na dom. — Ker išče le mali dobiček pri nizkih cenah, se nadeja, da mu bodo obila naročila omogočila, vsem zahtevam č. naročnikov ustrezati.

Brata Eberl

Ljubljana, Frančiškanske ulice 4.

Pleskarska mojstra c. kr. državne in c. kr. priv. južne železnice.

Slikarja napisov, stavbinska in pohistvena pleskarja.

Tovarna za oljate barve, lak in pokost. (1734)

Zaloga originalnega karbolineja. Maščoba za konjska kopita in usnje.

Fr. Kaiser

puškar v Ljubljani,

Selenburgove ulice št. 6 (1736)

priporoča svojo veliko zalogo orožja za lov in osebno varnost, streljiva in potrebščin za lovce. Specializirane v ekspresnih puškah in pištolah, ki jih sam izdeluje. Popravki se izvršujejo v moji delavnici.

Tapetniška kupčija **OBREZA** v Ljubljani, Selenburgove ulice 1.

10 gld. samo stane pri meni fin modroc na persih (Feder-matratze) iz najboljšega blaga solidno narejen. Ne zamenjajte mojih kot najboljši znanih modrocev z onimi, kot jih tukajšnji mizarji nepopolnoma izvršene ponujajo. Zimnice od 17—30 gld.; divani, otomani, garniture in vsa tapetniška dela po najnižji ceni. (1736)

Največja zaloga elegantnih in močnih otročjih vozičkov od 6 gld. naprej do 25 gld.

Mehanik

(1737) **Ivan Škerl**

Opekarska cesta št. 16 v Ljubljani

izdeluje in popravlja

šivalne stroje in velocipede ter se priporoča p. n. občinstvu za izvrševanje v njegovo stroko spadajočih del in popravkov po najnižjih cenah. Vnanja naročila se točno izvršujejo.

IVAN URAN

Ljubljana, Gradisce št. 8, Igriske ulice št. 3

priporočata p. n. občinstvu svojo veliko zalogo vsakovrstnih

pečij in glinastih snovij

kakor tudi

štedilnikov

in vseh v to stroko spadajočih del po nizkih cenah. (1738)

Ivan Jax

Ljubljana, Dunajska cesta št. 13.

Tovarniška zaloga

šivalnih strojev in velocipedov.

Geniki zastoj in franko.

HENRIK KENDA

v Ljubljani.

Najbogatejša zaloga za šivilje.

(1740)

Ivanka Toni

(1741) v Vodmatu št. 3

priporoča p. n. občinstvu, zlasti gg. posestnikom konj in vozov, svojo

kovaško obrt

izdeluje vsa v to stroko spadajoča dela, posebno priporoča gg. hišnim posestnikom

vezi za stavbe

ter jamči za dobro delo in točno potrežbo.

Anton Presker

Sv. Petra cesta št. 16 Ljubljana Sv. Petra cesta št. 16

priporoča svojo veliko zalogo

gotovih oblek za gospode in dečke, jopic in plaščev za gospe, nepremočljivih havelokov itd.

Obleke po meri se po najnovejših uzorcih in po najnižjih cenah solidno in najhitreje izgotovljajo. (1742)

ANTON KOŠIR

v Ljubljani, v Kolodvorskih ulicah št. 39, poleg juž. kolodvora

priporoča svojo zalogo izvrstnih jermenov za stroje in jermenazastitvi po nizkih cenah.

Kovčki „en gross“ gg. trgovcem po najnižjih tovarniških cenah. (1743)

G. Tönnies

v Ljubljani.

Tovarna za stroje, železo in kovinilnica.

Izdeluje kot posebno: vse vrste strojev za lesoreznilce in žage. (1744)

Proizvaja cele naprave in oskrbuje parostroje in kotle po najboljši sestavi, silnično turbine in vodna kolesa.

Najnižje cene! Najnižje cene!

Hugo Ihl

(1745)

trgovina

s suknenim, platnenim in manufakturnim blagom.

v Ljubljani, Pred škofijo št. 2.

Ign. Fasching-a vdove

ključavničarstvo 1746

Poljanski nasip št. 8 (Reichova hiša)

pripor. ča svojo bogato zalogo

štedilnih ognjišč

najpriprostejših, kakor tudi najfinejših, z žolto medjo ali mesingom montiranih za obklade s pečnicami ali kahlami. Popravljanja hitro in po ceni. Vnanja naročila se hitro izvršé.

Ustanovljeno leta 1847.

Tovarna pohistva

J. J. NAGLAS

Ljubljana, Turjaški trg št. 7

Gospodske ulice (Knežji dvorec).

(1747)

Fran Detter

Ljubljana, Stari trg šte. 1.

Prva in najstarejša zaloga

šivalnih strojev.

Tu se tudi dobivajo vsakovrstni kmetijski stroji. Posebno pa priporočam svoje izvrstne slamo-reznice in mlatilnice, katere se dobivajo vzlic njih izbornosti cenó. (1748)

Centki zastoj in poštnine pristo.

Svoji k svojim!

Kavarna

J. Kramar

Ljubljana (1749)

Dunajska cesta št. 5.